

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1843.

[ΑΡΙΘ. 84.]

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΙΕΝΝΕΡΟΣ.

Ἐδουάρδος Ἰέννερος, ὁ ἀνακαλύψας τὸν Βουπιεμβολισμόν, γεννηθεὶς Μαΐον 1719, ἀποθανὼν Φεβρουάριον 1823.

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ὀφειλομεν νὰ στοχαζώμεθα, ὅτι καὶ τῶν βαρυτέρων δεινῶν, εἰς ὅσα ἡ ἀνθρωπότης ὑπόκειται, ὑπάρχει ἐλπίς θεραπείας. Νόσων ποτὲ ἀνιάτων βαθμηδὸν ἀνεκαλύφθησαν τὰ κατάλληλα ἰατρικὰ καὶ τιμῶν, ὑφ' ἧν τὴν σήμερον μυριάδες πέμπονται κατ' ἔτος πρόωρα εἰς τὸν τάφον, δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν τὴν μετρίασιν ἢ καὶ τὴν παντελεῖαν παύσιν ἐκ τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν. Ἐνῶ ἡ Εὐλογία

ἀπώλλυε τὴν ἀνθρωπότητα ἀνὰ χιλιάδας, ὑπῆρχον τὰ μέσα τοῦ νὰ κατασταθῇ ἀβλαβής· ἐνδεχόμενον δὲ νὰ ἔχη οὕτω καὶ ὡς πρὸς ἄλλα δεινὰ, τῶν ὁποίων δὲν βλέπομεν πρὸς τὸ παρὸν μέσον τι θεραπείας.

Τὸν μέγιστον κατὰ τῆς ἀσθενείας θρίαμβον χρεωστοῦμεν εἰς ἰατρὸν εἰδήμονα μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἐπισήμων, ὅστις κατώκει ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὴν κώμην τῆς γενέσεώς του Βέρκλειαν, 113 μιλίᾳ ἀπέχουσαν

τοῦ Λονδίνου. Ὁ Ἐδουάρδος Ἰένερος, ὅστις πρῶτος μετεχειρίσθη τὸ βούτυρον εἰς ἀπάντησιν τῶν φθοροποιῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Εὐλογίας, κατήγετο ἀπὸ παλαιὰν, ἀξιοσέβαστον, καὶ πλουσίαν οἰκογένειαν τῆς Ἀγγλίας. Νεώτατος ἀκόμη, ἐδείξε μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν. Ἐνθ' ὃ' ἐμαθήτευσεν παρά τινι χειρουργῷ εἰς κώμην πλησίον τῆς πόλεως Βρίστολ, ἤκουσε, μιᾷ τῶν ἡμερῶν, παρὰ νεάνιδος χωρικῆς, ἣτις ἐνησχολεῖτο εἰς γαλακτοπωλεῖον ὡς ἀμέλγουσα, τὴν παρατήρησιν ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τὰς καθολικὰς Εὐλογίας, διότι εἶχεν ἐκβάλει τὰς ἀγελὰς. Ὁ λόγος οὗτος ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰενέρου, καὶ ἦτο μία τῶν σύνεργων αἰτιῶν, αἰτινας παρεκίνησαν αὐτὸν νὰ σπουδάσῃ τὴν φύσιν τῆς εἰρημένης νόσου. Εἰς τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐπεσκέφθη τὸ Λονδίνον, καὶ συνεκατόχησε δύο ἔτη μετὰ τινος τῶν ἐπισήμων ἱατροδιδασκάλων, ὅστις καὶ διέμενε στενὸς φίλος του διὰ βίου. Ἐν τῷ διαστήματι δὲ τούτῳ προσεφέρθησαν εἰς αὐτὸν τρεῖς ἀξιόλογοι θέσεις, — μία, νὰ συνοδεύσῃ τὴν δευτέραν ἐκστρατεῖαν τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου Κούκ ὡς φυσιοδίρης, — ἄλλη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ νὰ λάβῃ ἐκεῖ ὑπουργημὰ ἐπικερδέστατον, — καὶ τρίτη, νὰ συστήσῃ ἐν Λονδίῳ σχολεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἱατρικῆς. Ἄλλ' οὐδετέραν τούτων ἐδέχθη, προτιμήσας νὰ μετέρχηται τὸ ἐπάγγελμά του ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὴν πατριὸν κώμην του, καὶ ν' ἀπολαύῃ τὰ τερπνὰ τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, μᾶλλον ἢ ν' ἀγωνίζηται ὑπὲρ τοῦ πλοῦτου ἢ τῆς φήμης ἐν δραστηριωτέρᾳ θέσει. Πιθανὸν δὲ καὶ ὅτι κατεγίνετο ἤδη εἰς τὸν βουπυεμβολισμόν, καὶ ὅτι ἀσαφῆς τις ἐλπίς τῆς μελλούσης ἀνακαλύψεως ἔκαμεν αὐτὸν νὰ μείνῃ ὅπου ἤθελε ὀνηθῆ νὰ ἐπεξεργασθῇ τὰς ιδέας του.

Εἰς τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων ὥρων, καθ' ἃς ἐσχόλαζεν ἀπὸ τὰ δραστήρια ἱατρικὰ του καθήκοντα, ἐχαίρετο τὴν συνναστροφὴν τῶν φίλων του, τὴν μουσικὴν, καὶ τὰ ἐκδιδόμενα νέα φιλολογικὰ πονήματα· ἢ δὲ φυσικὴ ἱστορία καὶ ἡ γεωλογία ἐποίκιλλον καὶ ἐλάφρυνον τὰ καθημερινὰ χρέη του. Διατριβή, ἐν ἣ περιέγραφε τὰς ἔξεις τοῦ Κόκκυγος ἐκ πολυετοῦς παρατηρήσεως, ἠξίωσαν αὐτὸν τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἐκλεχθῇ Ἐταῖρος τῆς Βασιλικῆς Ἐταιρείας. Συνεισέφερε δὲ πολλάκις ἄρθρα πολύτιμα καὶ εἰς τὰς δύο ἱατρικὰς ἑταιρείας, τῶν ὁποίων ἦτο μέλος. Εἰς τὰς συνελεύσεις μιᾷ τῶν ἑταιρειῶν τούτων λέγεται ὅτι τισάκις ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν τῆς βοείου Εὐλογίας, καὶ τὸσον ἡγάπα νὰ ἐκτείνηται περὶ αὐτῆς, ὥστε οἱ συναδελφοὶ του, ἀστείζόμενοι, ἐνομοθέτησαν κανεῖς νὰ μὴ συγχωρῆται εἰς τὸ ἐξῆς νὰ λαλῇ πλέον περὶ

τοῦ ἀντικειμένου τούτου, — ὀλίγον προβλέποντες πόση ὠφέλεια εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ πόση ἀγαλλίασις καὶ ὄψα εἰς τὸν Ἰένερον ἐμελλον νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς συνεχοῦς αὐτοῦ μελέτης περὶ τοῦ κατ' αὐτοὺς ἀσημάντου φαινομένου.

Εἶπομεν ἤδη ἐκ ποίας περιστάσεως ἔλαβεν ἀρρομὴν ὁ Ἰένερος νὰ σκεφθῇ πρῶτον περὶ τῆς βοείου Εὐλογίας. Τὸ ἐξάνθημα τοῦτο γεννᾶται ἐπὶ τῆς θηλῆς τοῦ ζώου, ὅθεν κολλῶσιν αὐτὸ οἱ ἀμέλγοντες. Ὅμοιαι δὲ φυσαλίδες ἐγείρονται εἰς μέρη τοῦ σώματος, καὶ μέτριος πυρετὸς ἀκολουθεῖ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας παρέρχονται τὰ συμπτώματα ταῦτα, καὶ διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης ἀτάξιας τοῦ γενικοῦ συστήματος ἡ Εὐλογία καθίσταται ἀβλαβής. Τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο ἐνοοῦσαν οἱ ἀναφερθέντες λόγοι τῆς χωρικῆς. Ἦτο δὲ ὅχι ἄγνωστον εἰς τοὺς ἱατροὺς· ἀλλὰ νὰ εἰσάξωσι τὸ πύον ἡσθενημένου ζώου διὰ τεχνητῶν μέσων εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἦτο νεωτερισμὸς, δυσκόλως χωρῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ πρότασις τοῦ Ἰενέρου πολλάκις διήγειρε χλευασμὸν καὶ περιφρόνησιν.

Τὴν 14ην Μαΐου, 1796, ἐμβολίασε πρῶτον παιδιὰ τινὰ εἰς τὸν βραχίονα ἀπὸ ἐξανθήματα ἐπὶ τῆς χειρὸς νεάνιδος, ἣτις εἶχε κολλήσειν αὐτὰ ἐκ μιᾶς τῶν ἀγελάδων τοῦ κυρίου τῆς. Μετ' οὐ πολὺ ἐφάνησαν τὰ συμπτώματα τῆς νόσου, ἀλλὰ τόσον ἐλαφρὰ καὶ αἴσια, ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιθυμήσῃ τις. Τὴν 1ην Ἰουλίου ὁ παῖς ἐνωφθαλμίσθη μετὰ τὰς καθολικὰς Εὐλογίας· ἀλλὰ τὸ πύον, τὸ ἄλλοτε τόσον συνεχῶς θανατηφόρον, ἦτον ἤδη ἀνίσχυρον. Οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος θρίαμβος τοῦ Ἰενέρου. Ἦρχισεν ἔπειτα σειρὰν ταυτοειδῶν πειραμάτων, καὶ τὸν Ἰούνιον, 1798, ἐξέδωκε τὸ πρῶτον αὐτοῦ « Ὑπόμνημα περὶ τῶν Αἰτιῶν καὶ Ἀποτελεσμάτων τῶν Εὐλογιῶν τῆς Δαμάλεως, » γεγραμμένον μετὰ πολλῆς μετριοπροσύνης καὶ φιλοκαλίας. Ἐνα τῶν ἰδίων αὐτοῦ υἱῶν εἶχεν ἤδη βουπυεμβολίσει.

Προῦδευε δὲ τόσον ταχέως ἡ καινὴ αὕτη μέθοδος, ὅσον συνήθως οἱ τοιοῦτοι νεωτερισμοί. Τὸ θέρος τοῦ 1799 ὑπεγράφη δῆλωσις ὑπὸ 73 ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων ἱατρῶν τοῦ Λονδίνου, πρὸς μαρτυρίαν τῆς ἀσφαλείας καὶ δραστηριότητός τῆς. Ἐν ἔτει 1802 διορίσθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιτροπή, νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ Βουπυεμβολισμοῦ· καὶ κατὰ σύστασιν αὐτῆς ἐψήφισεν ἡ Βουλὴ δῶρον εἰς τὸν Ἰένερον ἀπὸ 10,000 Λίτρας Στερλίνας· εἰς τοῦτο προσέθηκε δεύτερον, ἐν ἔτει 1807, ἀπὸ 20,000 Λίτρας Στερλίνας. Ἐξηκολούθει δὲ ὁ φιλόκωπος ἱατρὸς νὰ κατοικῇ ἐν Βερκλεῖα, ἀπολαύων τὸ σέβας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην παντὸς πεπολιτισμένου λαοῦ, μέχρις οὗ ἐτελεύτησε τὸν βίον ἐν ἔτει 1823.

Ἱστορίαν τῆς Νόσου τῶν Εὐλογίων καὶ Βιογραφίαν τοῦ Ἰεννέ-
ρου κατεχωρήσαμεν εἰς τὸν Ἑκτον Τόμον τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 69,
91, 101. Ὅθεν καὶ ἀφῆκαμεν ἀτελεῖς τὸ παρὸν ἄρθρον πρὸς ἀποφυ-
γὴν ἐπαναλήψεων.

ΛΟΓΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΙΡΛΑΝΔΩΝ.

Τὰ ἐπόμενα λαμβάνομεν ἐξ Ὀδοιπορικοῦ εἰς τὴν Ἰρλαν-
δίαν, ἐκδ. θέντος Γερμανιστῆ ὑπὸ J. Kohl ἐν Δρέσδῃ, Λει-
ψία, καὶ Λονδίῳ, 1843. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ κρίσεις
αὐτοῦ λογίζονται ἀμερόληπτοι καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀγγλων.

«Ἐνθυμοῦμαι,» λέγει, «ὅτι ἕνα καιρὸν ἤλεον τοὺς ἐν Λιθ-
νία τάλαιπώρους Λιθουανούς, διότι εἶρον αὐτοὺς ἐνοικοῦντας εἰς
καλύβας, αἵτινες συνίσταντο μόνον καὶ μόνον ἀπὸ στελεχῆ δέν-
δρων, βρῦν ἔχοντα εἰς τὰ μεταξύ των διζστήματα. Ἦλέουν αὐ-
τοὺς μάλιστα διὰ τὰς χαμηλὰς εἰσόδους εἰς τὰς κατοικίας των, καὶ
τὴν μικρότητα τῶν παραθύρων, καὶ ἀσμένως ἤθελον ἰδεῖ τὴν κα-
πνοδόχην των καλῆτερον διατεταγμένην. Ἐνθυμοῦμαι προσέτι
ὅποια λυπηρὰ σκέψεις ἐκυρίευσαν τὸ πνεῦμά μου, ὅτε εἶδον τὴν
ἀγροικὸν καὶ ἀθλιεστάτην οἰκουρίαν των. Τώρα θύομαι ζητῶ
συγγνώμην διὰ τὴν ἀγνοίαν μου! περιττὰς λύπας ὑπέφερον, καθὼ
μὴ γνωρίζων ὅτι ὁ Θεὸς εὐδόκησε καὶ εἰς ἄλλον λαὸν νὰ ἐπιβῆλῃ
τοιαύτας τάλαιπωρίας, καὶ πολὺ μάλιστα χειροτέρας. Ἀφοῦ εἶ-
δον τὴν Ἰρλανδίαν, ἐνόησα ὅτι καὶ οἱ πτωχότατοι τῶν κατοίκων
τῆς Λιθουανίας, Ἑσθονίας, καὶ Φινίας ζῶσι κοσμίως, καὶ ὅτι οἱ
Ἰρλανδοὶ ἐννενήκοντα ἐννέα τοῖς ἑκατὸν ἤθελον ὑπερευχαριστηθῆν,
ἂν εἶχον οἴκους, ἐνδύματα, καὶ τροφὰς, ὡς ὅποιοιδήποτε ἐκείνων.
«Ὅστις εἶδε τὴν Ἰρλανδίαν δὲν ἐμπορεῖ νὰ στοχασθῆ κινῆν ἄλλο
μέρος τῆς Εὐρώπης ἄλλιον. Καὶ τῶν ἀγρίων αὐτῶν τὴν κατά-
στασιν θέλει στοχάζεσθαι προτιμότεραν. Καλύβη ἀπὸ κορμούς
δένδρων, πεφραγμένη μὲ βρῦν—πόσον ἐξαιρέτος! Ἡ κατοικία
τοῦ Ἰρλανδοῦ κτίσεται συνήθως ἀπὸ λάσπη, ἥτις στοιβάζεται διὰ
τοῦ πτυαρίου, συμμεμιγμένη μὲ ὀλίγας τραχείας πέτρας, συν-
γόμενάς: ἐκ τῶν ἀγρίων, ἕωσθ οἱ τοῖχοι ἀρκετὰ νὰ ὑψωθῶσιν. Ὀ-
κνημα τακτικῶς ἐστεγασμένον μὲ ἄχυρα, καλάμους, ἢ φλοῖον, ἤθε-
λεν εἶσθαι τῶντι ἐξάισιον ὁ Ἰρλανδὸς καλύπτει πολλάκις τὸ ἰδι-
κὸν του μὲ βύλους ἐκ τῶν βάλτων. Θυρίδια πεφραγμένα μὲ
ἔλαιον, ἢ φύσκα ἡμιδιαφανεῖς, ἢ φεγγίτην λίθον, ὡς τῆδε κάκεις:
εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ τινα μέρη τῆς Ῥωσσίας—τοιαῦτα ἀγαθὰ δὲν
ἐγνωρίσεν ποτε ὁ χωρικός τῆς Ἰρλανδίας. Ἐνταῦθα αἱ πλεῖστα
τῶν καλυβῶν εἶναι χωρὶς παραθύρα· μία τετραγωνικὴ τρύπα ἐμ-
προσθεῖν χρησιμεύει διὰ μιᾶς ὡς παραθύρον, καπνοδόχην, θύρα τῶν
ἀνθρώπων, καὶ θύρα τῶν ζῴων· διὰ νὰ περᾶ τὸ φῶς, ὁ καπνός,
οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ χοῖροι!»

«Οἱ Ῥώσοι, τῶντι, ὑποφέρουσι πολλάκις δουλείαν σκληροτέ-
ραν τῆς τῶν Ἰρλανδῶν· ἀλλὰ τὰ οἰκήματα καὶ ἡ τροφὴ των εἶναι
τόσον καλὰ, ὅσον αὐτοὶ ἐπιθυμοῦσι· μεταξύ των δὲν ὑπάρχει οὔτε
ἕγνος τῆς Ἰρλανδικῆς ἐπαιτείας. Περιπλέον, ἐγχαριστοῦνται εἰς
τὴν δουλείαν των, καὶ δὲν δάκνουσι τὰς ἀλύσεις αὐτῶν, ὡς οἱ Ἰρ-
λανδοὶ, οὔτε προσπαθοῦσι νὰ τὰς συντρίψωσι. Οἱ Ὀγγροὶ προσέτι,
ὡς λαός, δὲν εὐχνοῦσιν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἕσχατος αὐτῶν εὐρίσκει ἐξαι-
ρετον στίνον ἄρτον νὰ τρώγῃ, καὶ μέτρον οἶνον νὰ πίνῃ. Ἠδύ-
νατο ποτε νὰ πιστεῖσθ ὁ Ὀγγρος ὅτι εὐρίσκονται πολλοὶ ἄνθρω-
ποι εἰς Χριστιανικὴν χώραν, οἵτινες μόνον γεώμηλα ἔχουν νὰ τρώ-
γωσι, καὶ αὐτὰ ἡμέραν παρ' ἡμέραν; Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βόνιοι
λογίζονται ἐκ τῶν ἀθλιεστάτων λαῶν τῆς Εὐρώπης· καὶ τῶντι
ἢ θεὰ των χωρίων των δὲν εἶναι πολλὰ ἔλκυστικῆ—ἀλλὰ πόσον
καλὰ ἐνδύονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι! Ἐὰν ὁ Ἰρλανδὸς χωρικός ἠδύ-
νατο νὰ κυττάξῃ εἰς Σερβικὸν οἰκήμα, καὶ νὰ ἰδῇ Σερβίδα καθη-
μένην ἐν αὐτῷ μὲ τὴν ἐορτάσιμον στολὴν της, καὶ τοὺς ἀνδρας
ἵσταμένους πλῆστον της μὲ τὰ ὄπλα των, ἤθελε, στοχάζομαι, εἰπεῖν
εἰς τοὺς ἄγονοις της, ὅτι ἐπεσοχθῆ χώραν, ὅπου θλαὶ αἱ γυναῖ-
κες ἐφαίνοντο ὡς βασιλισσαι, καὶ οἱ ἄνδρες ὡς βασιλοπάιδες. Με-
ταξὺ τῶν Ταρτάρων τῆς Κριμείας εὐρίσκονται ὀλίγα ἐκ τῶν ἀγα-
θῶν καὶ ἀναπαύσεων τῆς ζωῆς· τοῦτο φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ γνω-
ρίζουσι, διότι ἔχουν συνήθειαν νὰ μεταναστεύουσι πολυαίριθμοι εἰς

τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· καλοῦνται πτωχοὶ καὶ βάρβαροι, καὶ ἴσως
εἶναι, ἀλλ' ὅμως φαίνονται ὡς ἄνθρωποι· ἔχουσι τακτικὸν ἐθνικὸν
ἐνδύμα· ὑπερέπει, καθαρίους καλύβας εἰς καλὴν κατάστασιν—
πόσον ὠραῖοι οἱ δένδρῶνές των! πόσον καλῶς ἔχουσιν οἱ ἵπποι καὶ
τὰ ἐφιπτεῖα των! Ἄλλ' οἱ Ἰρλανδοὶ οὔτε μορφήν οὔτε σχῆμα
ἔχουσιν· ἐθνικὸν ἐνδύμα εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει, εἴμη τὰ βράκη
των· αἱ κατοικίαι των δὲν ἔχουσιν ἐθνικὸν τι σχῆμα, ἀλλὰ κτίζον-
ται ὅπως τύχη· θλα τὰ οἰκιακά των εἶναι ἀκανόνιστα καὶ ἀκατά-
στατα. Μεταξὺ τῶν Ταρτάρων καὶ ἄλλων τοιούτων ἐθνῶν, τὰ
ἐφιπτεῖα, οἱ ὀδοιπορικοὶ σάκκοι, οἱ τάπητες, οἱ σοφάδες, τὰ πι-
νάκια, κουτάλια, καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα σκεύη, σχηματίζονται κατὰ
τινα συνήθη καὶ ἀρχαῖον τύπον, ἀρίστα προσηρμοσμένα εἰς τοὺς
διαφόρους αὐτῶν σκοπούς· ὁ Ἰρλανδὸς δὲν ἔχει τίποτε τοιούτον.
Καθὼς ἐνδέεται μὲ βράχη συνηγμένα ἐνθεν κἀκεῖθεν, ὡσαύτως τὸ
κάθισμά του ποτὲ μὲν εἶναι μία καθέκλα, ποτὲ δὲ κομρὸς τις ξύλου,
ἢ βαρελίον, καὶ τὸ πινάκιόν του συντετριμμένον τὸ σκεῦος τούτου
ἢ ἐκείνου τοῦ σχήματος. Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τοὺς ἐπαιτεῖας καὶ τοὺς
πτωχοὺς μας· ἀλλ' ὀλίγους ὡς πρὸς τὸ μέγα πλῆθος τοῦ εὐζωοῦν-
τος λαοῦ. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν· τὸ μέγα
πλῆθος τοῦ λαοῦ, τὸ ἔθνος εἶναι ἐπαιτεῖ· οἱ εὐκατάστατοι εἶναι
οἱ ὀλίγοι, ἢ ἐξαιρέσις, τρόπον τινὰ, τοῦ κανόνος. Τοῦτο κάμνει
τὴν Ἰρλανδίαν μοναδικὴν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς οἰκουμένης.»

Τὰ πολὺπλοκα αἷτια τῆς ἀπιστεύτου σχεδὸν ταύτης
ἀθλιότητος δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ αἰνιχθῶμεν εἰς τὸ σύντα-
μον τοῦτο ἄρθρον· ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπομένων παρατηρήσεων
τοῦ αὐτοῦ ἀμερόληπτου περιηγητοῦ δυνάμεθα ἴσως εὐλόγως
νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, ὅσον καὶ ἂν πταίωσιν οἱ Ἀγγλοὶ, οὐδ'
αὐτοὶ οἱ Ἰρλανδοὶ δὲν εἶναι πάντη ἀνάιτιοι. Περιγρά-
φων τὸ Λιμερικὸν, πόλιν Ἰρλανδικήν, λέγει—

«Εἰς τὸ νεώτερον μέρος τῆς πόλεως ταύτης φαίνονται πρόδηλα
τὰ τεκμήρια τοῦ πλοῦτου· διότι εἶναι κομψοὶ ὠκοδομημένοι, ἔχον
ὠραίους, εὐρυχωρούς, μεγαλοπρεπεῖς ὁδοὺς· οἱ ἐν αὐταῖς οἴκοι ἐξι-
στῶνται μὲ τοὺς καλλίστους τῶν ἐν Δουβλίῳ. Διακρίνεται μά-
λιστα ἡ ὁδὸς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου· εἶναι δὲ τῶν Ἀγγλων ὁ ἀγῖος
οὔτος, καὶ ὅλον τὸ νεώτερον τοῦτο μέρος τῆς πόλεως καλεῖται ἡ
Ἀγγλικὴ πόλις, πρὸς διάκρισιν ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, τοῦ λεγο-
μένου ἡ Ἰρλανδικὴ πόλις.» Καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἰρλανδίας δι-
ακρίονται οὕτω πως εἰς Ἰρλανδικὰ καὶ εἰς Ἀγγλικὰ τμήματα.
Πάνταχού δὲ τὰ Ἰρλανδικὰ τμήματα γέμουσιν ἀκαθαρσίας, ἀτα-
ξίας, καὶ ἐρεπιών· τὰ Ἀγγλικὰ, ἐξ ἐναντίας, εἶναι ὠκοδομημένα
κατὰ τὸ σῆμα τῶν ἀρίστων μερῶν τοῦ Λονδίνου. Οἱ κάτοικοι
τῶν δύο τούτων διαίρεσεως φαίνονται ὅτι ζῶσιν ἐναντίας πρὸς ἄλ-
λήλους. Ὅτι οἱ Ἀγγοὶ ἀνήγειραν τὰ καθαριώτερα καὶ ὑπερέπε-
στερα μέρη ὅλων τῶν Ἰρλανδικῶν πόλεων, ὡσαύτως οἱ Ἰρλανδοὶ,
τὸν ἀριθμὸν 60,000 ἐν Μαγκεστρία, 50,000 ἐν Γλασκῳφ, 40,000 ἐν
Λισεράτῳ, 25,000 ἐν Βιρμιγγαμιά, καὶ 13,000 ἐν Λοίδει, ἡσχίμι-
σαν τὰς κυριώτερας Ἀγγλικὰς καὶ Σκωτικὰς πόλεις, διὰ τοῦ προ-
σarthήματος ῥυπαρῆς καὶ ἀτάκτου Εἰλωτικῆς συνοικίας. Οὐδὲν
θαῦμα λοιπὸν, ἂν οἱ Ἀγγλοὶ ἔχωσι παράπανα κατὰ τῶν Ἰρλανδῶν.
Οἱ Ἰρλανδοὶ, ἐξ ἄλλου μέρους, χρεωστοῦσιν, εἰς ὅλα τὰ πρὸς τοὺς
Ἀγγλους παράπανά των, νὰ καλῶσιν ἐνίοτε εἰς τὴν μνημὴν καὶ
τὰς πολλὰς ἐεργεσίας, αἵτινες προῆλθον καὶ προέρχονται εἰς αὐτοὺς
ἐκ τῶν Ἀγγλων. Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν καθιστῶσι πλοῦτους τοὺς Ἰρ-
λανδικούς ποταμούς; Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ξηραίνουσι καὶ καλλιεργοῦσι
τὰ Ἰρλανδικὰ ἔλη; Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἐξώρισαν εἰς τὸ πέλαιος τὰς
Ναϊάδας καὶ τὰς μαγίσσας; Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἐγέμισαν τὴν Ἰρ-
λανδίαν ἀπὸ κομψῶς οἰκίας καὶ θερινὰ παλάτια; Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν
ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν οὐσίαν τῆς Βρετανικῆς δυνάμεως;
καὶ δι' αὐτῶν δὲν μετέχουσιν οἱ Ἰρλανδοὶ τοῦ Βρετανικοῦ ἐμπο-
ρίου, τοῦ τὴν οἰκουμένην ἄλλην περιλαμβανόντος, καὶ δὲν ἀπολαύ-
ουσι τὰ τοῦ Βρετανικοῦ ὑπερῶν χίλια μέσα καὶ πλεονεκτήματα;
Οἱ νευρώδεις, κερδοσκοποῦντες, προσκαρτετικοὶ Ἀγγλο-Σάξονες,
αὐτοὶ δὲν εἶναι οἵτινες ἔλκουσι (κάποτε ἴσως ἐκ τῆς κόμης) τοὺς
ἀνεργροὺς Κέλτας εἰς τὸ στάδιον τῆς φήμης καὶ τῆς ἐθνικῆς με-
γαλειότητος;»